

Istanbulin sopimus ja naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma

Minna Piispa, neuvotteleva virkamies,
oikeusministeriö

Istanbulin sopimus

Istanbulin sopimus

- Sopimusteksti hyväksyttiin 11.5.2011 ja se tuli kansainvälisesti voimaan 1.8.2014
- Suomi allekirjoitti sopimuksen (53/2015) 11. toukokuuta 2011 ja ratifioi sen 17. huhtikuuta 2015.
- Sopimus astui voimaan Suomen osalta 1. elokuuta 2015
- Sopimus on voimassa yli 30 maassa
- GREVIO-asiantuntijaryhmän ensimmäinen maaraportti Suomelle valmistui 2.9.2019; 68 suositusta, 4 kiireellisyysskategoriaa.
  - Välitöntä huomiota vaativia 8; näistä 2 liittyy poliisin ja syyttäjien koulutukseen ja resursointiin, 1 lasten asemaan, 1 sovittelun vapaaehtoisuuteen, 1 lähestymiskieltoon ja 2 maahanmuuttajanaisiin.
- Istanbulin sopimuksen osapuolten kokous 30.1.2020 hyväksyi 13 suositusta Suomelle

Sopimus ja 4 x ”P”

- Prevention - ehkäisy
- Protection – uhrien suojelu
- Prosecution – tekijöiden syyttäminen ja tuomitseminen
- Integrated policies – velvoitteiden yhteensovittaminen

Lisäksi

- Gender Perspective
- Migrant women, women asylum-seekers and women refugees
- Non-governmental organisations (NGOs)
- Children

GREVION raportin yleishuomioita Suomelle

- Sukupuolineutraalius – tasa-arvo – naisten erityisasema
- Viranomaisten riittämätön koulutus teemasta – valtasuhteiden ymmärryksen puute - vaikutus toimintaan ja sitovien ohjeistusten ja toimintatapojen puute kaikilla tasoilla
- Rahoitusvoimavarojen kohdentaminen
- Lainsäädännön uudelleentarkastelu eräiltä osin

Grevion huomautukset koulutuksesta

- GREVIO kehottaa Suomea myös varmistamaan, että oppilaitosten henkilöstö on tietoinen siitä, miten yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvat väkivallan eri muodot tunnistetaan ja miten niitä käsitellään. Lisäksi GREVIO kehottaa Suomen viranomaisia edistämään näiden asioiden sisällyttämistä kaikkien asianomaisten ammattien opetussuunnitelmiin (64. kohta).

14 artikla - Koulutus

1. Osapuolet toteuttavat tarvittaessa asianmukaiset toimet, joilla virallisiin **opetussuunnitelmiin kaikilla koulutustasoilla sisällytetään oppilaiden kehitystasoon sovitettua opetusmateriaalia**, joka käsittelee esimerkiksi naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, kaavamaisista käsityksistä vapaita sukupuolirooleja, keskinäistä kunnioitusta, väkivallatonta ristiriitojen ratkaisemista henkilösuhteissa, sukupuoleen perustuvaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen.
2. Osapuolet toteuttavat tarvittavat toimet edistääkseen 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita epävirallisissa koulutusjärjestelmissä sekä urheilu-, kulttuuri- ja harrastustoiminnassa ja joukkoviestimissä.

15 artikla - Ammattihenkilöstön koulutus

1. Osapuolet järjestävät tai tehostavat asianmukaista koulutusta, jota annetaan kaikenlaisten tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallantekojen uhrien tai tekijöiden parissa toimiville asianomaisille ammattihenkilöille ja joka liittyy tällaisen väkivallan ehkäisemiseen ja tunnistamiseen, naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon, uhrien tarpeisiin ja oikeuksiin sekä uudelleenuhriutumisen ehkäisemiseen.
2. Osapuolet kannustavat sisällyttämään 1 kohdassa tarkoitettuun koulutukseen eri toimijoiden yhteensovitettua yhteistyötä käsittelevää koulutusta, jotta näiden toimijoiden käsiteltäväksi saatetut tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvat väkivaltatapaukset voidaan käsitellä kokonaisvaltaisesti ja asianmukaisesti.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma

**Naisiin kohdistuvan
väkivallan torjunta**

Bekämpning av
våld mot kvinnor

Ohjelman valmistelusta

- Ohjelma on valmisteltu poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Koordinaatiovastuu oikeusministeriössä.
- Ohjelman valmistelusta ja seurannasta vastaa työryhmä, jossa edustus keskeisistä ministeriöistä (OM, SM, STM, OKM, TEM) ja virastoista (VKST, THL, POHA, OPH) sekä Naisjärjestöjen Keskusliitosta.
- Keväällä 2020 järjestettiin neljä temaattista työpajaa, joissa ideoitiin ohjelman toimenpiteitä. Työpajoihin osallistui yhteensä lähes 70 naiseen kohdistuvan väkivallan vastaisen työn asiantuntijaa mm. järjestöistä, tutkimuslaitoksista ja viranomaisista.
- Ohjelmassa on 32 toimenpidettä. Kaikilla toimenpiteillä pyritään vastaamaan johonkin GREVIOn suositukseen.
- Toimeenpanoon on varattu vuosittainen 400 000 euron määräraha.
- Työryhmä seuraa ohjelman toimeenpanoa ja toimenpiteiden edistymistä säännöllisesti. Työryhmä laatii ohjelman toteutumisesta raportin alkuvuodesta 2023. Tämän lisäksi ohjelman toteutumisesta ja vaikuttavuudesta teetetään ohjelman päätyttyä ulkopuolinen arviointi.

Ohjelman teemat

- Ohjelman läpileikkaava teema on **väkivallan ennaltaehkäisy**, ja laajasti käsitettynä lähes kaikki ohjelman toimenpiteet voidaan niputtaa ennaltaehkäisyn käsitteen alle.
- Väkivallan muodoista ohjelmaan on sisällytetty kunniaan liittyvä väkivalta ja digitaalinen väkivalta.
- Lisäksi painotetaan väkivallan tekijöiden kanssa tehtävää työtä.
- Ohjelmassa painotetaan esitutkinta- ja rikosprosessin sekä rikosseuraamusalan viranomaisten osaamisen kehittämistä.
- Ohjelman toimenpiteillä pyritään tavoittamaan laajasti kaikkiin väestöryhmiin kuuluvia naisia, jotka kohtaavat tai voivat kohdata väkivaltaa.

Tietoisuuden lisääminen naisiin kohdistuvasta väkivallasta

Lisätään ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeleville tietoisuutta turvallisesta seurustelusta ja tunne- ja turvataidoista yhteistyössä opiskelijajärjestöjen kanssa.

- Vastuutaho: OM, OPH, yhteistyössä järjestöjen kanssa; vuonna 2021
- Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry:n hanke, jolla pyritään parantamaan nuorten seurustelutaitoja, kykyä tunnistaa häirintää ja syrjintää sekä henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Hankkeeseen sisältyy kolme toimenpidettä: opiskelijakuntien ja opiskelijoiden kouluttaminen; tiedon levittäminen some-kampanjalla; selvitys nuorten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kokemuksista opinnoissa, työelämässä ja arjessa kohdatusta väkivallasta ja häirinnästä.

Levitetään ja tuetaan olemassa olevien opetusmateriaalien käyttöönottoa perusopetuksessa ja lukioissa turvallisesta seurustelusta ja tunne- ja turvataidoista.

- Vastuutaho: OPH, OM; vuonna 2021
- Hankkeessa kootaan materiaalia ja järjestetään webinaari terveystiedon opettajille seksuaalikasvatukseen, seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan liittyen. Lisäksi tuotetaan juliste peruskoulun ylä- ja toiselle asteelle seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta. Materiaalia sisällytetään kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastaisen työn -sivustoon.

Lisätään opettajien ja opettajaksi pätevöityvien osaamista väkivallan tunnistamisesta ja puheeksi ottamisesta laatimalla ja levittämällä aihetta käsittelevää materiaalia, järjestämällä esimerkiksi webinaari.

- Vastuutaho: OKM, OPH, OM; vuonna 2021
- OM rahoittaa Tampereen yliopiston toteuttamaa Erase GBV-hankkeen materiaalin levittämistä.

Viranomaisohjeistukset

Lisätään Lastensuojelun käsikirjaan perustiedot kunniaan liittyvästä väkivallasta ja ohjeet ammattilaisille, miten toimia. Päivityksessä huomioidaan lastensuojelun tuki ja toimia edellyttävät tilanteet sekä monialaisen yhteistyön tärkeys.

- Vastuutaho: THL
- Vuonna 2022

Laaditaan opiskeluhuollon palveluihin ohjeistus väkivallan, erityisesti kunniaan liittyvän väkivallan, puheeksi ottamisesta ja jatkotoimista. Tietoa ohjeistuksesta levitetään opiskeluhuollon palvelujen ammattilaisille.

- Vastuutaho: THL, OM
- Vuonna 2022

OIKEUSMINISTERIÖ

www.oikeusministerio.fi

Facebook: facebook.com/oikeusministerio
Twitter: [@oikeusmin](https://twitter.com/oikeusmin)

Käyntiosoite: Eteläesplanadi 10, Helsinki
Postiosoite: PL 25, 00023 Valtioneuvosto

Vaihde: 029 516 001

Minna.Piispa@om.fi

puhelin: +358 2951 50223